

КЊИЖЕВНО ДЕЛО ИГОРА КОЛАРОВА

Зборник радова са Округлог стола одржаног на
34. Међународном фестивалу хумора за децу
у Лазаревцу, 14. септембра 2022. године

Приредила
Зорана З. ОПАЧИЋ

Библиотека *Димитрије Туцовић*
Међународни фестивал хумора за децу
Лазаревац
2023.

УВОДНИК

Данас се сећамо Игора Коларова и разговарамо о његовом стваралаштву, разумевању књижевности, одајемо почаст његовој јединственој личности. Пошто је међу учесницима Округлог стола и у Библиотеци „Димитрије Туцовић“ више нас који смо лично познавали Игора, данашњи разговор не може имати само научну или критичарску димензију; он мора бити и личан и пријатељски и садржаће, сигурна сам, и емотивне тонове и сведочења. Такав је био Игор, морали сте га волети.

Чињеница да је у међувремену постао писац из школске лектире, и то омиљени, како кажу наставници, говори о томе да га и данашња деца познају и воле. Прошло је пет година од његовог одласка – његово одсуство утицало је да се боље кристалише свест о томе колико је био префињен као личност, колико важан у нашим животима и колико значајан као писац.

Нешто раније него што је ушао у свет књижевности, двадесетједногодишњи Игор проводио је време у манастиру Соколица на Косову. Његове молитве, слова дневна и ноћна, епистоле, писане од 1994. до 1997. године, које су објавиле монахиње Макарија и Антонина 2021. за по кој Игорове душе, откривају младића који тражи смисао: „Зашто тугујете звезде нада мном, и ветрови зашто ме кидате?“¹ Подражавајући средњовековни стил молитвених жанрова, окрио је свој велики књижевни дар: „Гле, звезде напунише ноћно небо, разлетеше се цветови по ливади. / Милијарде капљица створише се у мора, / и зрно песка начини пустињу. / (...) / Шта је то, човече мали, што напуни

¹ Игор Коларов, *Соколички зборник*, Звечан: Манастир Соколица, 2021, 28. Сви цитати су по овом издању.

небо душе твоје, / шта се то разлете по ливади ума твога?“ (24).² Данас почивша игуманија Макарија у уводном запису наводи како га је подстакла на писање поклонивши му свеску за записивање мисли коју је Игор вратио испуњену после неколико месеци.

Соколичка свеска – зборник водила га је спознаји да је књижевност његов дом. Издаје две књиге: *Хионијине ѝриче* (2000) и *Анаџолијске хронике* (2002) и полако налази свој препознатљиви израз, будући да се 2002. појављује први велики роман – *Аџи и Ема*, чиме постаје писац за децу. У томе проналази свој животни позив, своју мисију, о чему сведоче мудри романи *Дванаестко море* (2004), *Кућа хиљаду маски* (2006); краћа проза *Приче о скоро свему* (2005), *Буренце* (2007), *Фиона и групе мистерије* (2007), *СМС ѝриче* (2008), *Русвај* (2011), *Приручник за џинџине* (2012), *Кли заве ѝриче* (2013), *Џејне ѝриче* (2016); сликовнице *Да, џо су бизони* (2012), *Кајина најбоља жирафа* (2010), *Бајка о краљу Џерију* (2017). Са својим нераздвојним пријатељем Бранком Стевановићем а на подстицај Драгана Хамовића, тадашњег уредника у Заводу за уџбенике приређују антологијске изборе *Е баи џо: анџолоџија савремене српске џоезије за децу* (2009), *Од Змаја до бескраја: избор из српске џоезије за децу* (2010), као и знатно касније, уз физичара Светислава Пауновића, научнопопуларну *Урнебесну физику (експерименте и џрикове)* (2014). Сам је приредио антологије *Најкраће српске ѝриче за децу* (2009) и *Слоновска музика (свејска ѝроза и џоезија)* (2009), па и *Урнебесну историју (анеџоџе)* (2014).

Као писац за децу био је одговоран и захтеван према својим читаоцима. Поставио је лествицу високо пред савремено дете: захтевао је да млади читалац мора бити пре-

² У некима их потписује као Хионија, као Григорије а налазимо и руком писани запис: „Помолите се, мили, за мене свегрешног. И.“

васходно заинтригиран, мотивисан и то му је обезбеђивано кроз сталне захтеве да учествује у довршетку слике света: да осмисли почетак приче, одабере један од понуђених завршетака, да домисли оно што у тексту недостаје, затим да се распита, истражи разнородне вантекстовне реминисценције и алузије на светске сликаре, композиторе, морепловце, топониме.

Онеобичена форма текста, кондензована, примамљиво сужена на доминантну форму кратке поруке, популарне весте, хороскопа, квиза, афоризма, рецепта само је привидно једноставна и отворена за разумевање. Њоме се читалац мами, заводи и укључује у комплексну мисао, засновану на парадоксу, амфиболији, параболи. И Радовић је указивао на важност „вертикалне димензије“ текста за најмлађе, и инсистирао на сажетости форме. Коларов је то разумео на прави начин и пронашао прави пут како да то реализује тако да то буде аутентични ауторски чин.

Када сам га питала како уопште може да приређује *Урнебесну физику* кад физичар није он је рекао: „Како не разумеш, у томе је ствар! Ако ја, који то не знам, успем да разумем оно што је физичар (Светислав Пауновић) објаснио, и то обликујем на начин да и мени буде јасно, а то, да се разумемо, није нимало лако, и деца ће разумети! Зар то није урнебесан подухват?“ На такав начин је приступао и писању фикције: мислити о важним и сложеним питањима људске егзистенције, о срећи, смислу постојања, људској природи, емоцијама, о одрастању, али и коначности, о Богу, и трудити се да пронађеш кључ којим ће млади читалац, мудрији него што очекујемо, откључати врата универзума, почети да се чуди и промишља свет.

У писање је увео и неке важне теме или је постојећим проблемима одрастања умео да дâ нови угао и сложе-

нији увид: сазревање, муке заљубљивања, срамежљивост, симпатична неспретност, али и усамљеност детета, његова удаљеност од презапослених родитеља, несоцијалност, болест и смрт пријатеља или родитеља, начини на које се младо биће бори са тугом и очајањем, покушај да се пријатељи пронађу у другим генерацијама, случајним познанствима или у имагинацији. Коларов је писао о томе како свако има права да буде свој и другачији, чудан, особен, како није неопходно трудити се да будеш омиљен или прихваћен међу вршњацима. Свим видовима одрастања давао је легитимитет и охрабривао дете да прихвати себе и своју природу, да себи верује и да разуме како су и поврмени падови и несналажења, и сузе и страх и љубав потребни за стицање искуства и унутрашњи раст. Символичка фигура пингвина, мало неспретног, који се гега кад хода, симпатичан и смешан, који воли верно, заувек и успева да опстане на клизавом, негостољубивом леднику посматрајући бескрајни хоризонт, његова је визија људске судбине.

Многи су градови били важни за Игорa и у многимa је оставио свој траг (Ниш, Књажевац, Нови Сад, Зрењанин, Београд и редом). Са много деце је разговарао и смејао се по школама, по књижевним фестивалима, по сајмовима књига. Тако је и Лазаревац био и остао Игоров град. У њему је добио *Сребрно Гашино њеро* 2014. за *Клизаве њриче* а 2016. *Злајно Гашино њеро* за укупан допринос књижевности. Године 2011. Међународни фестивал хумора за децу објавио је избор од тринаест хумористичких аутора *Још новија смешна књиџа за децу*, у којем се нашао и Игор Коларов, као најмлађи аутор (приредио Мирко С. Марковић).

Када нас је Игор напустио, Фестивал и библиотека приредили су 2017. књигу *Разјовор око свеџа за осам ми-нуџа: изабране њриче*. Око ње се старао Бранко Стевано-

вић а илустрације урадио овогодишњи носилац *Златиної Гашиної йера* који више није са нама, Пеђа Трајковић. Тиме су се, унутар корица ове књиге, здружили Игорови пријатељи, писци и Лазаревчани а одржавањем овог Округлог стола у част Игоровог књижевног дела и зборником који ће следеће године у ово време бити представљен та мисија биће настављена.

Зорана З. ОПАЧИЋ

14. септембар 2022.

Библиотека „Димитрије Туцовић“, Лазаревац